

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 22 juni 2016

Mål nr

B 5976-14

KLAGANDE

GG

Offentlig försvarare: Advokat NL

MOTPART

Riksåklagaren

Box 5553

114 85 Stockholm

SAKEN

Jaktbrott

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom 2014-11-10 i mål B 1433-14

DOMSLUT

Högsta domstolen förklarar att Kammarrätten i Stockholms dom den 17 december 2014, genom vilken Naturvårdsverkets beslut att delvis återkalla typgodkännandet för fångstredskapet Sinkabirum kombi (typnr L112) upphävdes, får den effekten att GG inte ska dömas för den åtalade gärningen.

Högsta domstolen meddelar prövningstillstånd i målet i övrigt och ogillar åtalet mot GG. Skyldigheten för honom att betala avgift till brottsofferfonden och att ersätta staten för delar av kostnaden för försvaret i tingsrätten och hovrätten upphävs.

I övrigt ska hovrättens dom stå fast.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

GG har yrkat att han ska frikännas.

Riksåklagaren har motsatt sig att hovrättens dom ändras.

Högsta domstolen har meddelat det prövningstillstånd som framgår av punkt 4.

DOMSKÄL

Bakgrund m.m.

1. Efter ansökan av konstruktören typgodkändes fångstredskapet Sinkabirum kombi av Naturvårdsverket år 2007 (typnr L112). I februari 2013 återkallade

Naturvårdsverket, i ett beslut ställt till konstruktören, typgodkännandet i de delar som avsåg levandefångst av vildsvin. En utvärdering av Statens veterinärmedicinska anstalt hade visat att fångstredskapet orsakat skador på fångade vildsvin. Enligt Naturvårdsverket medförde därför användandet av redskapet fara för att vildsvin skulle utsättas för onödigt lidande. Verket förordnade att beslutet skulle gälla utan hinder av att det inte hade vunnit laga kraft. Förvaltningsdomstolen i Stockholm avslag konstruktörens överklagande.

2. GG åtalades i februari 2014 för att i augusti 2013 ha jagat och fångat fem årsungar av vildsvin genom att använda fångstredskapet trots att det vid tidpunkten inte fick brukas för sådan jakt. Tingsrätten fann det inte visat att GG uppsåtligen eller av oaktsamhet hade brutit mot de aktuella föreskrifterna, och ogillade åtalet. Hovrätten har den 10 november 2014 dömt GG för oaktsamt jaktbrott.

3. I en dom den 17 december 2014 har Kammarrätten i Stockholm, efter överklagande av konstruktören, upphävt Naturvårdsverkets beslut att delvis återkalla typgodkännandet. Enligt kammarrätten kunde det inte anses visat att vildsvin som fångas med redskapet utsätts för onödigt lidande av sådan grad att typgodkännandet skulle återkallas. Kammarrättens dom har vunnit laga kraft.

4. Högsta domstolen har, med utgångspunkt i vad hovrätten funnit utrett om gärningen, meddelat prövningstillstånd i frågan om vilken betydelse kammarrättens dom får för frågan om GG ska dömas för den åtalade gärningen.

Rättsliga utgångspunkter

5. Jakt ska enligt 27 § jaktlagen (1987:259) bedrivas så att vilt inte utsätts för onödigt lidande. Vid jakten får användas endast de vapen och jaktmedel i övrigt som regeringen föreskriver (30 § första stycket). Regeringen får överlåta åt en förvaltningsmyndighet att meddela sådana föreskrifter (52 §). Den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 30 § första stycket ska enligt 43 § 2 jaktlagen dömas för jaktbrott.

6. Enligt 10 § första stycket jaktförordningen (1987:905) får endast sådana vapen och andra jaktmedel användas som uppfyller de krav som Naturvårdsverket föreskriver. Fångstredskap ska enligt 11 § första stycket vara av godkänd typ. Naturvårdsverket får enligt 12 § meddela föreskrifter om typgodkännande. Sådana föreskrifter har utfärdats genom NFS (Naturvårdsverkets författningssamling) 2013:13. Av föreskrifterna framgår att fångstredskap kan på grund av vissa internationella överenskommelser typgodkännas efter anmälan (3 kap. 2 och 3 §§), och att godkännande i övrigt meddelas efter ansökan. Beslut om typgodkännande kan omprövas eller återkallas bl.a. om det framkommer att fångstredskapet utsätter vilt för onödigt lidande (11 kap. 1 § 1). Beslut får överklagas till allmän förvaltningsdomstol (13 kap. 1 § med hänvisning till 58 § jaktförordningen).

7. Det som nu har sagts innebär i praktiken att Naturvårdsverket genom ett typgodkännande av ett fångstredskap som har meddelats en sökande undantar även andras användning av redskapet från det straffbelagda området. Genom återkallelse av ett typgodkännande blir användning av redskapet på nytt straffbar som ett brott mot 30 § jaktlagen. Beslutet delges allmänheten genom kungörelsedelgivning.

8. Enligt 5 § andra stycket lagen (1964:163) om införande av brottsbalken ska straff bestämmas efter den lag som gällde när gärningen företogs. Om annan lag gäller när dom meddelas och den leder till frihet från straff eller lindrigare straff, ska den lagen tillämpas. Det gäller dock inte när det är fråga om en gärning som under viss tid har varit straffbelagd på grund av då rådande särskilda förhållanden.

Högsta domstolens överväganden

9. Den ordning som gäller för beslut om typgodkännande av fångstredskap innebär att beslutet får verkningar dels för den som har ansökt om godkännande, dels för alla som berörs av typgodkännandet som en del av de föreskrifter som gäller för jakt. Naturvårdsverket har i detta fall förordnat att beslutet skulle gälla utan hinder av att det inte hade vunnit laga kraft. Beslutet kom därmed att få betydelse för det straffbara området redan innan det hade blivit avgjort om typgodkännandet skulle återkallas eller inte. I det läget var det alltså oklart vad straffbestämmelserna slutligt skulle komma att omfatta. Det väcker frågan om en överträdelse av ett ej lagakraftvunnet beslut kan leda till straffrättsligt ansvar.

10. Enligt fast praxis tillämpas grunderna för 5 § andra stycket lagen om införande av brottsbalken även utanför brottsbalkens område (se bl.a. NJA 1975 s. 265, NJA 1993 s. 511, NJA 1995 s. 333, NJA 1996 s. 613 och NJA 2008 s. 637). Dessa principer bör tillämpas även när det straffbara området inskränks genom att domstol upphäver ett myndighetsbeslut som gällt mot var och en. I de fall en sådan dom innebär att ett handlande är straffritt, är alltså huvudregeln att den tilltalade ska frikännas.

11. Undantaget i 5 § andra stycket för ”då rådande särskilda förhållanden” avser inte den nu aktuella situationen.

12. Kammarrättens dom får alltså den betydelsen att GG inte ska dömas för den åtalade gärningen.

Övrigt

13. Prövningstillstånd ska därför meddelas i målet i övrigt och åtalet ogillas. GG ska därmed inte betala någon avgift till brottsofferfonden eller återbetala någon del av kostnaderna för försvaret i tingsrätten eller hovrätten.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gudmund Toijer, Kerstin Calissendorff, Göran Lambertz (referent), Dag Mattsson och Stefan Johansson
Föredragande justitiesekreterare: Anna Sollerborn